

Salgó Gabriella:

Ősi tudás

(Magyar rovásírás oktatásának jelentősége a Felvidéken – Magyar rovásírás vetélkedők a járvány előtt - alatt – azóta)

Felvidéken, azon belül is a dél-nyugati régióban, nincs ember, aki ne ismerné **Z.Urbán Aladár** nevét. Igen, ő az a személy, akinek köszönhetően 1989-ben megalakult a Palóc Társaság, a Felvidéken.

A **Palóc Társaság** magyar hagyományápolók önkéntes művelődési társasköre, amely a művelődés, a szabad véleménynyilvánítás, a közhasznú eszmecsere és a kellemes társalgás igényével jött létre 1989. augusztus 6-án a szklabonyai Mikszáth Kálmán Emlékházban. Tagjai a „jó palócok“, akik elsősorban a történelmi Hont és Nógrád megye területén élnek a mai napig.

Eme civil szervezet ápolni akarja Balassi Bálint, Madách Imre, Mikszáth Kálmán és a palócföldön élt és élő, itt tevékenykedett és alkotó, innen származó vagy itt élt művészek emlékét és műveit. Céljuk: megerősíteni tagjaikban és magyar testvéreikben a magyarságtudatot. Cselekvően hozzájárulni az emberi és kisebbségi jogok érvényesítésének gyakorlatához. Elősegíteni a fiatal tehetségek kibontakozását, fokozott figyelemmel kísérni és lehetőségeik szerint támogatni a magyar anyanyelvű iskolák működését.

Az elmúlt évtizedek új kihívásokat, új feladatok sokaságát jelentették a Társaság számára. Az éves tennivalókon túl, a felvidéki magyar nemzeti közösségünk megtartása és gyarapítása, eredményeink megismertetése és népszerűsítése is a céljuk, hiszen reményt és biztatást szeretnének adni felebarátainknak, hogy bízzanak a jövőben, hogy ne adják fel a reményt, mert nem szabad meghátrálni, hiszen „*tengernyi könnynél többet ér egy csöppnyi tett*“.

Küldetésük szerint: „Szeretnénk, ha a felvidéki magyarság szeretett szülőföldjén lelne hazára, ha otthon érezhetné magát honában, ha meglevő és kiharcolandó közösségi jogaival élve (autonómia, egyetem, stb.) emberhez méltó életet élne, és alkotó erejét a jövő nagy emberi céljainak szentelhetné. Mindez nemcsak óhajunk, hanem stratégiánk, cselekvési programunk is.”

A Palóc Társaság tevékenységi formái és módjai:

1. A kitűzött célok elérése érdekében a Palóc Társaság - rendszeres összejövetelekt tart, - irodalmi és színházi előadásokon vesz részt, - kutató és feltáró munkát folytat, - gyűjtéseket szervez, - kiállításokat rendez, - tevékenységét bemutató kiadványt jelentet meg, - tanulmányi utakat rendszeresít, - kapcsolatokat tart fenn más szervezetekkel,
2. Az önkéntesség, a barátság és a kölcsönösség elve alapján együttműködik a Csemadokkal valamint a hazai és külföldi művelődési társaságokkal és körkkel.

2005-ben indult a Palóc Társaság ma már akár mozgalomnak is nevezhető kezdeményezése a **magyar rovásírás** visszatatanulásáról. Ebben elévülhetetlen érdeme van Szakács Gábornak, aki javasolta az Ipolyságon rendezett Örökség Népfőiskolai Tábor egyik előadójaként a rovásírás-verseny meghirdetését az alap- és a középiskolások részére. Azóta sok víz lefolyt az Ipolyon, a versenyből is vetélkedő lett, méghozzá évente százötven körüli résztvevővel, s a fejlődés hozta, hogy szükségessé vált (ideiglenes néven) a Felvidéki Rovók társaságának a létrehozása is, amely tulajdonképpen a rovásírást oktató tanárokból áll. Hozadéka ennek a fejlődésnek, hogy több éve már az országos döntőt megelőzi három térségi körzeti döntő, amelyről a legjobb öt diák jut az országos döntőbe, így módon mindhárom körzet legjobbjai találkoznak a helyszínt biztosító tanintézményben, ahol ismerkedhetnek, barátkozhatnak, kapcsolatokat is teremthetnek a résztvevők. A körzeti döntőkön csupán három feladatot kell megoldaniuk a diákoknak: hangosan olvasni a rovásírásos szöveget, valamint rovásírásos szöveget átírni latin betűsre és fordítva, latin betűset rovásírásosra. Az országos döntőben a feladatok száma kiegészül idegen szavak magyar megfelelőinek való helyettesítésével és rovásírásos emlékek (az utóbbi időben felvidéki rovásírásos emlékek) felismerésével. A vetélkedő színvonala egyre magasabb, a diákok nagyon kevés hibát ejtenek,

legtöbbször a feladatokra fordított idő dönt a helyezésekről... Megérett az idő, hogy újítsunk formán és feladaton, s azon törjük a fejünket, hogy miként lehetne tovább népszerűsíteni a rovásírást a magyar művelődésben s a minden napokban. Minden szinten – iskolai helyi, körzeti és országos döntőn – célunk a Kárpát-medence művelődéstörténeti egységének a bizonyítása, mert ez az egység, Friedrich Klára megállapítása szerint is *„minden történelmi csapás és szétszakítottság ellenére kimutatható.”* Ha pedig így van, akkor nem lehet más dolgunk, mint szorgalmazni a rovásírás visszatanutását a szaporodó diák- és felnőtt szakkörök keretében s elérni, hogy az iskolai tantervben is biztos hely illesse meg. Vannak úgymond szerencsés népek, amelyek ma is saját ősi írásukat használják (kínaiak, oroszok, arabok, zsidók...) kézírással és a számítógépek alkalmazásával is, mert nem kényszerítették rájuk a latin betűk használatát, mint elődeinkre a zsidókereszténység erőszakos terjesztésekor.

Rovásírásunk *„nyelvünkkel együtt fejlődött, mert magyar nyelvünk minden hangjára van benne jel – szögezi le Friedrich Klára – , ezért mondhatjuk, hogy a mienk és nem vettük át senkitől. A betűírások közé tartozik, ahol minden hangot egy külön betű jelöl. Így még a legelvontabb fogalmat is könnyen le tudjuk jegyezni. Amikor a X-XI. században át kellett térnünk a latin betűs írásra, ebben nyelvünk 13 hangjára nem volt jel (TY, GY, NY, LY, SZ, ZS, CS, K, J, Á, É, Ő, Ű). Ezért alkalmatlan volt szép magyar nyelvünk lejegyzésére és írásbeliségünket erősen visszavetette.”*

Intő, figyelmeztető jelnek is felfoghatjuk őket a magyar ifjúság nevelésével foglalkozó hivatalosságot képviselő „nemzetstratégák” számára. Intő jelnek, amely figyelmezteti őket (ha egyáltalán eljut hozzájuk szavunk) Ipolyi Arnold meglátásával 1854-ből: *„Majd csak akkor fogjuk ezen emlékeinket (értsd: rovás emlékek, rovásírás) is megkívánni, ha majd nem lesznek. A végső percz azonban, melyben valamit tenni kellene értők, ha nem akarjuk, hogy végleg elpusztuljanak, már itt volna... Mert azon nemzet, mely emlékeit veszni hagyja, azzal saját síremlékét készíti.”* Hogy ne így legyen, szervezzük a rovásírás-vetélkedőket...

Z.Urbán Aladár, a Palóc Társaság elnöke

Rovásírás vetélkedők időrendi sorrendje a Felvidéken:

- 2005 – Alsóbodok
2006 – Alsóbodok
2007 – Vásárút
2008 – Zselíz
2009 – Komárom
2010 – Udvard
2011 – Ipolyság
2012 – Vásárút
2013 – Érsekújvár
2014 – Dunaszerdahely
2015 – Alistál
2016 – Dunaszerdahely
2017 - Nagyölvéd
2018 – Gömörpéterfala
2019 – Gúta
2020 – Nagymácséd (világjárvány miatt elmaradt)
2021 – X (on-line a Czuczor Gergely Alapiskola részére)
2022 – X (iskolai forduló a Czuczor Gergely Alapiskolában)
2023 – Érsekújvár (kistérségi vetélkedő)
2024 – Komárom (kistérségi vetélkedő)

Jómagam, még az egyetemi éveim alatt, amikor első szakdolgozatomon dolgoztam, figyeltem fel ezen társaság kezdeményezésére. Mivel diplomamunkám témája a magyar rovásírás oktatása volt, azonnal bekapcsolódtunk a 2007-es vetélkedőbe. Akkoriban, szülőfalumban: Udvardon végeztem pedagógiai gyakorlatomat, ahol lehetőségem nyílt rá, hogy a helyi cserkészek által bekapcsolódjunk az akkor még versenynek nevezett vetélkedőbe.

Az első élmények után, bekerülve a katedrára, a Majthényi Adolf Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolában, négy éven át, szakköri tevékenység formájában készültünk az évente megrendezésre került vetélkedőkre.

Az egyetemi diplomamunkám részeként, néhány párbeszédet is rögzítettem a témával kapcsolatban. Abban az időben még ismeretlenül kerestem fel Z.Urbán Aladárt és több más közszereplőt, akiknél kutakodtam, érdeklődtem a magyar rovásírás témakörében.

A Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnökét, Csémi Szilárdot kérdeztem elsőként, hogy mikor és miért is került bele a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség próbarendszerébe a rovásírás. Íme a válasza:

„A mi próbarendszerünkbe, ill. a KMCSSZ (Külföldi Magyar Cserkészszövetség) próbarendszerében már eleve benne volt. Tudtommal még a 20. század első évtizedeiben, a cserkészzet hőskorában tették bele a Magyar Cserkészszövetség akkori vezetői. Céljuk az volt, hogy a cserkészzet keretein belül nagyobb hangsúlyt kapjon az öntudatos magyarságismeret, minél nagyobb tudással felvértezve, ekkor dőlt el az is, hogy nem a Setoni indiánromantikára építsenek, mint pl. a csehek, hanem a magyarság romantikájára. Tudtommal ennek része volt a rovásírás belekerülése is. Ráadásul a rovásírás cserkészeten belüli elterjedését segítette, hogy erre fel tudták használni a gyerekléleknek a rejtjelezésre, a titkos üzenetek megírására való hajlamát is, mivel a legtöbb magyar ember számára semmit sem jelentettek azok a rovott jelek.“

Megkérdeztem **Szakács Gábort** arról, hogy milyen formában van jelen az ősi írásunk a mai világban, az elcsatolt országrészekben. Válasza:

„A rovásírás jelentősége különösen fontos az 1920-ban, Trianonban igazságtalanul és jogalap nélkül elcsatolt területeken. Mivel ott mást sem hallani, mint-hogy az újonnan alakult, illetve magyar területekkel kiegészült országok saját bajaikért az őslakos magyarságot teszik felelőssé, az ő szellemi és lelki megerősítésükből nem hiányozhat ez az írásműveltség. Egyfelől ősiségénél fogva igazolja évezredes Kárpát-medencei jelenlétüket - erre a magyaron kívül egyetlen itt élő más népcsoport sem képes -, ami egyben jogainak és jogosultságainak is alapja (lásd Friedrich Klára Kárpát-medencei birtoklevelünk a rovásírás című könyvét). A szellemében és lelkében erős embert nagyon nehéz, lényegében lehetetlen megtörni, beolvasztani, azaz asszimilálni. A Forrai Sándor Rovásíró Kör ezt ismerte fel, amikor 2000-ben megszervezte az első Kárpát-medencei Rovásírásversenyt, amit napjainkban a Találkozó szóval is kiegészített. És

ez a lényeg. A verseny ugyan megmutatja, hogy az általános iskola alsós és felső tagozatosai, valamint a középiskolások közül kik a legügyesebbek, legfelkészültebbek ezen a téren, a Találkozó azonban azokra is vonatkozik, akik nem túl eredményesek. Ez a rendezvény tehát a Kárpát-medencei magyarság összetartozásának jelképe és módja, amely gyermekkorban is tudatosítható. A nyelv és írás jelentőségét azért sem lehet lebecsülni, mert a XVI-XVII. században, amikor a történelmi országot három részre osztotta a világpolitika - egyes területek az Oszmán, mások a Habsburg birodalomhoz tartoztak, a harmadik pedig a függetlennek mondott, de a török és Habsburg időleges kényének kitett Erdély volt -, a határoktól független összetartozást és túlélést az egységes magyar nyelv jelentette. Az évenkénti rovásírásversenyek döntőjét ugyan Budapesten tartják, ám a Délvidéken, Erdélyben és a Felvidéken az érdeklődők nagy száma miatt – a magyarországihoz hasonlóan - már csak az elődöntők során kiválasztott legjobbak vehetnek részt. Napjainkra a Muravidék és a horvátországi Baranya háromszög is küld tanulókat a versenyre. E tanulmányi verseny jelentőségének bizonyítéka, hogy 2007-ben mintegy 700 tanuló vett rajta részt. Ha ehhez hozzávesszük testvéreiket, rokonaikat, szüleiket, felkészítőiket, akkor több ezer személlyel számolhatunk, amelynél nincs átfogóbb, egyazon központi feladatkörrel, értékeléssel működő, önként vállalt tanulmányi verseny a Kárpát-medencében. Az elszakított területeken az elmúlt évszázadokból ránk maradt rovás emlékek mellett egyre gyakoribb a rovásjelek mindennapi használata. A Felvidéken a Kürtös és az Itthon című lapok felirata rovásbetűkkel is megjelenik, a különböző nyári táborok elnevezése nem különben. E sorok írója 2007 novemberében több Nyitra környéki település általános iskolájában tartott előadásai alkalmával tapasztalt hihetetlen érdeklődést a tanulóifjúság körében, Érsekújváron egy étterem étlapját díszítették rovásírással. Egyre szaporodnak a rovásjeles kopjafák is a magyar emlékhelyeken. A Forrai Sándor Rovásíró Kör honlapja külön fényképcsarnokot nyitott a Kárpátmedence bármely területén fellelhető rovásjeles tárgyak, építmények, emlékek bemutatására. Ehhez kapcsolódik a Székely Nemzeti Tanács 2003. június 21-i felhívása, amelyben a székely települési helységtáblák latin betűs feliratai mellett kéri feltüntetni azok rovásjeles nevét is. A mozgalom olyan sikeres, hogy példáját eddig két magyarországi település - Kunszentmiklós és Szigetszentmiklós - is követte, jelenleg pedig vagy tíz további magyarországi község és város készül hasonló lépésre. Az ilyenét összetartozás megbonthatatlan, alapvető követelmény viszont a rovásbetűk és nyelvtani szabályok betartása és nem önkényes, tetszés szerinti használata. Ha ezek a kedvező folyamatok a mindennapok gyakorlatává válnak, akkor

minden magyar büszkén vallhatja a híres szobrász, Fadrusz János szavai-val: „A rovásírás miénk volt, mi fönntartottuk és fönntartjuk, immár mind-örökre a magunkénak, magyarnak...”

A továbbiakban, még így, két évtized után is, fontosnak tartom az akkor feltett kérdéseimre adott válaszok újraolvasását, mert még mindig időszerűek! Arra kerestem a választ, vajon mennyire tartják fontosnak az emberek a rovásírást, ill. annak oktatását. Megkérdeztem különböző szakterületeken tevékenykedő személyeket, akiktől két kérdésre kerestem a választ:

1.) Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„A rovásírás ismerete fontos, mert:

- ez a mi, a magyarok ősi írása; a kínai, arab, görög stb. írást megalkotó népek máig megőrizték és a mindennapi életben használják is saját írásukat, miért kellene nekünk a bizonyítottan miénket elvetni, letagadni, elfeledni, nem használni, csak azért, mert ezt akarták és akarják idegen helytartóink és köztünk élő megbízóik?*
- minden nép őrzi, védi elődei tudását, műveltségét, s továbbadja megőrzésre, használatra az utódainak; csak velünk magyarokkal igyekeztek elfeledtetni óriási kincsünket: írásbeliségünket, tűzzel-vassal irtották, mert meg akartak fosztani minket ettől a kincstől, amely egyben öntudatunk, magyarságunk letéteményese is. El-sajátítása, ismerete, mindennapi használata természetes kell, hogy legyen minden magyarnak. A rovásírással együtt a magyarság múltjának, több évezredes múltjának igaz történetét is megismeri a magyar ember. Magyarságtudata így s ezzel lesz teljes. A rovásírás tehát tudatformáló eszköz is.“*

2.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„Mi, a Felvidéken élő magyarok is eltéphetetlen tagjai vagyunk magyar nemzetünknek. Az, hogy Trianonban idegenekkel kényszerítettek bennünket együtt élni ősi saját területünkön az ő fennhatóságuk alatt, új, sok veszélyt hordozó s rejtő és fölszínre került helyzetet jelentett számunkra, amely leg-főképpen a beolvadásunkat siettette és segíti elő. A rovásírás ismerete, használata, tudatunkra ható sugárzása éppen ennek állít gátat, ellenszere a beolvadásnak. Vagyis a rovásírás a magyarság megtartásának is fontos eszköze.

Ezért a felvidéki magyarságnak is elsőrendű feladata a rovásírás ismerete, tudása, amelyet az iskolában kellene elkezdni tanítani. Ha célunk az, hogy megmaradjunk magyarnak ott, ahol élünk, akkor addig is, amíg az iskolai tantervbe is bekerül a rovásírás oktatása, addig is tanítani, népszerűsíteni kell, ahogyan, ahol lehet: iskolai szakkörökben, cserkészcsapatokban, rovásíró körökben, művelődési házak keretében, ifjúsági klubok stb. szintjén. Célunk mielőbbi elérését pedig például a rovásírásversenyekkel és rovásírástáborokkal is siettetni lehet és kell, ezt szolgálhatják a rovásírástól könyvek terjesztése, játékok szervezése, levelezés rovásírással hagyományos és villámlevél formában is stb. Ebből következően hathatunk a környezetünkre is, lassan elfogadtathatjuk pl. A közigazgatás, a kereskedelem illetékeseivel, hogy a közfeliratokat, hírveréseket rovásírással is tüntessék fel területeiken...”

Z. Urbán Aladár, a Palóc Társaság elnöke

1.) Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„Az embernek ismernie kell hazáját, mert csak úgy szeretheti igazán. Nekem gyermekkoromban sok valótlanságot kellett tanulnom az iskolában történelmünkről, szerencsére a szüleim megismertettek az igazsággal. Ilyen valótlanság volt, hogy a magyaroknak nem volt saját írásuk, csak a XI. században tanultak írni a nyugati térítő papoktól. Édesapám, aki a cserkész korában tanulta a rovásírást, megmutatta nekem a betűit és ezzel elindított

a történelmi igazságok keresésének útján. A rovásírás ismerete azért fontos, mert térben és időben összefogja a Kárpát-medencei eredetű magyarságot, valamint szkíta – hun – avar - magyar folytonosságunk bizonyítéka, mivel ezen elődeink régészeti hagyatékában megtalálható.”

2.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„Ősi írásunkat általában székely-magyar rovásírásként említik. Az elnevezés Magyar Adorján néprajzkutatótól ered, aki ezzel tisztelte meg a székelyeket, akik legtöbb rovásemlékünket megőrizték. A rovásírás azonban az egész

Kárpát-medencében elterjedt volt, ezt rovásemlékeink alapján jelenthetjük ki. Így a Felvidékről ismerjük többek között a Túróci Fakönyvet, a Lévai vár rovásírásos alaprajzát, a Komáromi Lándzsavéget, Ernyei József néprajzkutató leírását, arról, hogy 1588-ban egy határjáráson botokra rótták feljegyzéseiket a hivatalosságok. Ezekre az emlékekre a felvidékiek is büszkéek lehetnek, és ha megtanulják őseik írását, talán kutatásaik nyomán újabb és újabb emlékek kerülhetnek elő.”

Friedrich Klára, rovásírás oktató

1.) Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„Mert a rovásírás fontos részét képezi a magyar kultúra kincseinek, fontos örökségünk. Számomra nehezen elképzelhető, hogy valamilyen szinten ne legyen ez közkincs, egy olyan élő örökség, mely ránk oly jellemző. Ez egy olyan hagyomány, mely szerintem értelmes, a mai ember számára is használható, főleg, ha az illető kalandvágó gyerekekkel, cserkészekkel dolgozik ... :) Számukra mindig kell egy kis rejtély, titokzatosság, különleges-

ség, amit „csak ők” ismernek. Aztán így észrevétlenül is közkincs válik belőle.”

2.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„Lásd előző pontot, ill. fontosnak tartanám azt is hozzáfűzni, hogy nálunk, ahol ennyire felgyorsult a beolvadás, a rovásírás is egy - kis, de annál fontosabb - eszköze lehet a magyarság megtartásának, a magyarsággal való még jobb azonosulásnak.”

Csémi Szilárd, az SZMCS ügyvezető elnöke

Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„A rovásírás a magyarság kulturális emlékeztének egy fontos, de funkcionalitás híján erősen kiveszőben levő darabja. Épp olyan, mint a pákászat vagy a ló patkolás szakszókincse. Érdemi funkciója világunkban talán nincs, legfeljebb annyi, hogy a latintól eltérő írásirányával és betűformájával gazdagítja alkalmazóját.“

1.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„Fejleszti a gondolkodást, és lehetőséget ad a mai kor egyre inkább virtuális világba n élő gyermekének egy reális közösséghez való tartozáshoz. Itt nemcsak a cserkészetre gondolok, a rovásírás ma reneszánszát éli, vannak rovásírásversenyek, rovásírástáborok, ilyesmik.“

Kocúr László, a SZMCS vezetőképző vezetőtiszte

1.) Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„Minden nép fejlődésének alapja a műveltség, azon belül is az írásbeliség. Azok a népek, amelyek nem tudtak előrelépni ezen a téren és csak szóhagyomány útján adták tovább tudásukat, tájékoztattak a nemzet eredetéről, lemaradtak, vagy eltűntek a történelem sülyesztőjében. Igaz, mindig voltak olyan kiváló képességű egyének, táltosok, regösök, lantosok, akik órákig tudták sorolni a tudnivalókat, vagy az érdeklődésre számot tartható eseményeket, ők azonban tömegesen nem fordultak elő soha, ezért ezzel a különleges képességgel aligha számolhatunk a nemzet minden egyes tagja esetében. Nem véletlenül maradt ránk a mondás: „A szó elszáll, az írás megmarad“, ami nem feltétlenül és minden esetben egy üzletkötés, vagy szerződés hiteles rögzítésére utal. A világ legrégebbi írásjelei egymástól elkülönült alakban jelentkeztek, ahogyan a rovásírás esetében is. A latin betűs folyóírást is csak Nagy Károly frank császár megbízásából alkotta meg az Alkuin (Alcuinus)

nevű szerzetes a Krisztus utáni IX. Századú táján. Ez persze nem jelentette azt, hogy korábban a gyakorlott írástudók ne tudták volna rövidíteni a szövegeket; erre az összerovás (ligatúra) a legékesebb bizonyíték. Ez azonban egy olyan magasabb foka a rovásírás ismeretének, ami ugyancsak nem mindenkinek volt birtokában, ahogyan napjaink gyorsírása sem. Ha megvizsgáljuk a legősibb írásokat előfordulásuk időpontja szerint, akkor nagy biztonsággal megállapíthatjuk, hogy közülük a magyarral rokon elődnépek - a szkíták, hunok, pártusok, avarok - által is használt, napjainkban már csak röviden székelymagyarnak nevezett rovásírás a legrégebb. Ezt nemzetközi hírű, nem magyar származású nyelvészek, írástudók, történészek is megállapították. Noha a rovásírás eredete a történelmi messzeség időhomályába vész, egy magyarsággal kapcsolatos tényt nem szabad szem elől tévesztenünk. És pedig azt, hogy jelenleg egyetlen nép él ugyanazon a földrajzi egységen, ahol a már említett, vele rokon elődnépekhez hasonlóan ő maga is használni tudja ezt az időtlen írásfajtát: a magyar. (Megjegyzés: Ennek elismeréséhez persze el kell vetni a Krisztus utáni 896-ban a Kárpátmedencébe a besenyők által behozott, „honfoglaló” magyarság kitalált elméletét.) Hiába fedeztek fel nyelvészek és tudók számos rovásjelet a mai Franciaország, Olaszország, Németország területén, a skandináv államokban is, a ma ott élő népek hétköznapijaiba nem épült be az ősi írásmód. Elszórt csoportok, nyelvészek foglalkoznak ugyan annak megismertetésével, esetleges újraélesztésével, ez azonban nem terjedt el tömeges méretekben. A rovásírás elsajátítása a magyarság számára szinte gyerekjátéknak tűnhet - legfeljebb egy-két órát vesz igénybe - minden más írásmód megtanulásához képest. Ez azt jelenti, hogy a génjeiben örökölt írástudás bármikor könnyen előhozható. Mivel az írásbeliség egyben a műveltség egyik ismérve is - amint azt a bevezetőben írtuk -, erre a műveltségre joggal lehet büszke bármely magyar. A rovásírást más nemzet is használhatná, hiszen ékezethiányos betűi megkönnyítenék az ékezetes betűkkel dolgozó népek dolgát, akiknek ettől kezdve nem kellene „lebutítaniuk” a számítógépekhez használt kódok betűit, elkerülve ezzel az időnként vicces, máskor illetlen, vagy értelmetlenné váló szavak használatát.

Összefoglalva: amennyiben a rovásírás bekerülhetne a Unicode rendszerbe, minden számítógépes számára használhatóvá válna, egyben egyszerűsítene az írást. Igaz, hogy több betűje van mint a legtöbb ábécének, de éppen ettől egyértelműbbé is teszi a gondolatközlés írásos formáját. Minthogy a fentiek alapján a rovásírás legrégebb értelmezhető betűi ma is ugyanazt a hangot jelölik a magyarság számára, mint évezredekkel ezelőtt, ráadásul ez a nép napjainkra ismét tömeges méretekben használja és érti a latin ábécé

mellett a műveltség alapjaként, minden magyar nemzethez tartozó személy büszke lehet arra, hogy eddigi ismereteink szerint ősei, elődei adták a világnak ezt a tudást. Mivel a rovásírás felhasználása, életkortól független elsajátítása és ismerete nem politikai kérdés, terjesztése, a reá való hivatkozás nem osztja meg a társadalmat, ezért alkalmas arra, hogy a nemzet egységes büszkeségét kifejezze.”

2.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„A rovásírás könnyű elsajátítása, egyben mint a magyarság büszkeségének kifejezője olyan nemzeti azonosságtudatot hoz létre gyermekben, felnőttben egyaránt, amelyhez foghatót nem találunk. Elméletileg lehetne a nemzeti büszkeség ismérére a Rákóczi szabadságharc, az 1956-os forradalom és szabadságharc, a Szent Korona tan, esetleg más történelmi esemény, vagy tudós személyiség is, ezek beható ismeretéhez azonban megfelelő előtanulmányok szükségesek. Ezzel szemben a rovásírás elsajátítása már tíz éves kortól is megtörténhet, a gyermek

pedig életkora előre haladtával már ennek ismeretében szinte magától fordul a komolyabb tudást igénylő nemzeti jelképek, események, tiszteletre méltó személyek felé. Ez igen egyszerűen bebizonyítható. Próbáljunk meg egy tíz éves gyermeket magunk mellé ültetve, ne csak a felületes szólamok szintjén az említett történelmi események, jelképek alaposabb megismerésére rávenni! Ugyanezt a kísérletet hajtsuk végre azzal a különbséggel, hogy az ismeretek elsajátítását célzó igyekezetünk helyett a gyermek asztalkájára, ágyacskájára odatesszük a rovásírás ábécét. A tapasztalatát mindenki maga szűrje le. Ezt követően csak azt kell figyelnie, hogy gyermeke miként viszonyul a világhoz, a természethez, az állatokhoz, milyen lesz az (anya) nyelvhasználata és érdeklődési köre! A dologban semmiféle rejtély nincs. A kisgyermek érdeklődését saját értelmi képességei szintjén a rendkívül szép és egyszerű, vonalas (szálkás) szerkezetű rovásbetűk felkeltik. Mivel könnyűszerrel elsajátítja írásukat, a sikerélmény hatására szinte magától indul el

a műveltség útján, szívesen használja azokat titkosírásként, kíváncsi lesz a betűk eredetére. Ez az érdeklődés rávezeti az olvasás, vagy éppen a kornak megfelelő tudástápláló eszközök használatára és idővel minden külső erőltetés nélkül belenő azokba a történelmi ismeretekbe, amelyek elsajátíttatása felnőtt korban csak döcögve halad. A címben feltett kérdésre tehát nem nehéz választ adni, pusztán a gyermek viselkedése alapján mindenki levonhatja a következtetést.”

Szakács Gábor, a Forrai Sándor Rovásíró Kör elnöke

1.) Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„Véleményem szerint az ősi magyar írásunk egy olyan kincs, amellyel levésnemzető dicselkedhet Európában, de szinte az egész nagyvilágban. Vannak nációk, akik büszkék ősi írásaikra. Akár az egyiptomiak, vagy az indiánok. Mi, magyarok hosszú évtizedeken áthagytuk feledésbe merülni ezt a nagy kincset. Most azonban vannak olyan lelkes hazafiak, akik tudásuk legjavát nyújtva sze-

retnék behatóbban megismerni nemzeti kincsünket és továbbadni azt a jövő nemzedékének. Persze csak azoknak lehet, akik fogékonyak is rá és nem az Amerika majmoló kaszthoz tartoznak, akik analfabetizmusa már lassan katasztrófához vezet. A rovásírás hatékony írásmód a mindennapokban is és nemzeti értékeink jobb megismeréséhez is vezethet.”

2.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„Véleményem szerint azért oktassuk a Felvidéken is a rovásírást, mert igaz, hogy az elszakított nemzet tagjaiként más országban élünk, de közös szellemi országunkat, az ősök hazáját nem vehetik el tőlünk. A mai fiatalok nemzeti öntudatát erősítheti, ha megismerkednek a rovásírással a Felvidéken is. Szükség van rá, hogy ne felejtsük el eleink írását!”

Karaffa Attila, a Cserkész c. folyóirat főszerkesztője

1.) Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„Egy nemzet, akinek kb. 150 szava és szókapcsolata van egy olyan tevékenységre amiről a Magyar Tudományos Akadémia szerint nem is lehetne fogalma. Ez pedig a ró, ill. ír szavunk. Ahogy évezredek óta, egy a hegyek között élő népnek nemigen vannak szavai a tengerhajózással kapcsolatban az természetes. Nagyon érdekes viszont, hogy az MTA szerint csont – mulya - sötét analfabétizmusban leledző vad, primitív horda miért is használja fogalmai közt ezt a két szót. Ráadásul ez a két szó az emberiség legrégibb írásbeliségével rendelkező nép, a sumér (a tudomány mai állása szerint) számára is ugyan azt jelentette. És gondold bele! Írni csak valamilyen erre kitálat felületre lehet (pergamen, papirusz és manapság papírra) és ez milyen régen is volt? 4000-5000 éve? Róni viszont lehet a földre, fába, kőbe, csontba, agyagba. Mióta is használja ezeket a dolgokat az emberiség? 10000-50000-100000 év óta? Az, hogy ezekből a korokból rótt jelek kerülnek elő, azon már nem is érdemes meglepődni. Az pedig hab a tortán, hogy ezeknek a jeltöredékeknek jó része azonos a Székely-magyar rovás jeleivel. Tudnám még sorolni az ellentmondásokat ezzel kapcsolatban, pl. a nyugati nyelvészek egybehangozó véleményét, hogy létezett egy ősragozó nyelv, amelynek utolsó használói mi magunk vagyunk. Szent meggyőződése, hogy a nyelvvel együtt kellett kialakulni valamilyen jelrendszernek is, mert aki beszélni tud, annak előbb-utóbb jelet kell hagynia a tevékenységéről másoknak. Én az emberiség igaz múltjával soha nem foglalkoztam, addig amíg kezembe nem került egy rovás abc. A rovás ismerete, egyenlő a tudás ismeretével. Annak az ősi tudásnak az ismeretével, amit annak idején nagyon kevés ember kapott meg a teremtetőjétől és az idők folyamán adta át ezt a tudást nemzedékről nemzedékre. Ezt az írást egy magyar nyelven álmodó, számoló és gondolkodó ember hihetetlen gyorsan megtanulja. Egy felnőtt órák alatt, egy gyermek még gyorsabban. A rovás megtanulása olyan könnyű, mint egy csillagos éjszakán belenézni egy mély kútba. A művelet igen egyszerű és gyors. De a látvány tiszta és világos! Egy azon pillanatban meglátod a világmindenség makro- és mikrokozmoszát. Vagyis a tudást magát.

(Ezeket dolgokat a XX. század második felében kezdte el kapargatni a tudomány) Ja, hogy a jórészüik magyarul gondolkodott.... és béklyóba volt kötve

a gondolatuk, mert nem ismerték a rovást. Friedrich Klárka szerint nem szabad az első osztályban tanítani a rovást. Miért?... Eleinte nem értettem! Most már tudom. Gondolj bele, ha az első osztály első 2 hete után a gyerkőcök 70% százaléka úgy írna, olvasna, mint most harmadikban. Milyen „ciki” lenne ez a nyugati „műveltség” számára. Ez olyan lenne, mint ha valakinek megengednék, hogy a Forma1 rajtjánál rakétahajtást használjon. Ha csak egy közepesen tehetséges pilóta is lenne, a futam alatt már nem érné utol senki. A kérdésre nincs válasz, csak egy másik kérdés. Miért kell nekünk a latin betűs írás?”

2.) Miért oktassuk a rovásírást (a Felvidéken is)?

„Mert magyar az álmod, magyar a gondolatod, magyar a nyelved, mert édesanyád első szavai elültették csecsemő elmédbe a sólyom szabad szárnyán repülő gondolat lehetőségét. A béklyó később kerül a madárra. A rovás a kulcs, mely megoldja a bilincset.”

Tisza András, Írástudó (rovásírás) újság főszerkesztője

Miért tartod fontosnak a rovásírás ismeretét?

„A rovásírás ősi hagyományunk, amire büszkék kell legyünk és nem szabad engednünk, hogy a feledés homályába süllyedjen. Cserkészpróbarendszerünk kezdetektől fogva a része, ezért nem amikor 96-ban átdolgoztuk a próbarendszerünket, fel sem merült, hogy ki kéne hagynunk a tananyagból. Mindamellet, hogy ősi hagyomány, romantikus eszköz is a gyerekeknek, akik mintegy „titkos írásnak” is felfoghatják. Én személy szerint a rovásírást örök érvényű értéknek tartom, ellenben a morse ABC-vel, ami valamikor jól lehet a kommunikációs technika magas szintű eszköze volt, mára viszont már csak technikai múzeumba való. Itt pár szót arról, hogy az amerikai vezetőképzsbe is próbáltak belecsempészni a csodaszarvas romantikáját és a rovásírást, mintegy „titkosírást”. 1963-ban az USA Monterey Bay kerületében Bánáthy Béla (1945-54 a KMCsSz ausztriai megbízottja, később a BSA tagja lesz) kidolgozza a 11 vezetői fogással a vezetőképzs egy új koncepcióját, ami a vezetőképzsét élvezetessé és gyakorlatiassá kívánta tenni. Ennek célja a cserkész alapelveinek megfelelő gyakorlatias és élvezetes képzés a vezetés minden szintjén az őrsi tagtól kezdve a felnőtt vezetőkig. A programot

Bánáthy White Stagnek (Fehér Szarvas - Csodaszarvas) nevezte el és ezen a néven is vált közismertté. Sajnos az idők folyamán a magyar vonatkozást egyre inkább elfelejtik, pl. ma már csak azt tudják,őhogy a programban résztvevők által megtanult speciális titkosírást valaha egy ősi nép pálcákra róva használta.”

Csajka Tamás, a cserkész-próbarendszer egyik összeállítója

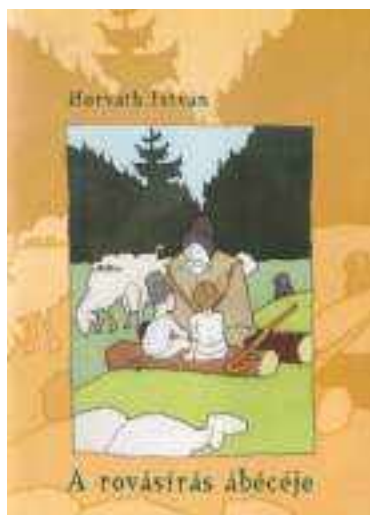
Ahogy Lázár Imre, egyetemi tanárom, fogalmazott: „...egy régészeti időgép a rovásírás; médium, mely segítségével bele tudjuk magunkat élni a történelembe; mint történelmi időutazás a régebbi nemzetköziségbe; egy kapu, mely által beléphetünk olyan időbe, ahol más a történelem ...”.

Holott tudom (egyenlőre), még az anyaországban sem tudták elérni, hogy a rovásírás bekerüljön a nemzeti alaptantervbe, de a különböző szakkörök, klubok, társaságok hűen ápolják, oktatják, terjesztik ősi magyar írásunkat. Nem szabad elfelejtenünk, hogy mi egy nemzet vagyunk, és ugyanazt az ősi hagyatékot örököltük: nyelvünkkel együtt a rovásírást. Ezzel mondhatni az első két kérdést tömören ugyan, de össze is foglaltam. Mindemellett megemlíteném még Dr. Molnos Angéla figyelemfelkeltő gondolatait, miszerint nem szabad hagynunk, hogy az ország többségének nyelve lemészárolja a kisebbség anyanyelvét. Megismertetni a tanulókkal a rovásírás titokzatosságát, nemzeti önazonosságbeli jártasságot biztosítani, s a megismerés mellett pozitív szemléletváltást kialakítani a tanulóknban. A szakköri foglalkozásokon a rovásírás tanulmányozása mellett nagy hangsúlyt kap a magyarságismeret, illetve a gyermeki készségek fejlesztése. Véleményem szerint az anyanyelvünk oktatásának egyik lételeme kellene hogy legyen a rovásírás oktatása (is). Egyes tanönyvekben, munkáltató füzetekben ugyan már fel van tüntetve, de a hozzá fűződő (eltérő) „történelmi háttér“ bizony elég messze áll az igazságtól. Éppen ezért az általam vezetett szakköri foglalkozásaink is remek lehetőséget nyújtanak az ismeretek bővítésére és azok kiegészítésére. Nemcsak a magyar nyelv és irodalom, majd a történelem tárgykörének oktatását segíthetjük mindezzel, de fejlesztjük a gyermek képzelőerejét, alkotóképességét, fogalmazóképességét, ugyanakkor erősíthetjük nemzeti öntudatát, tudásvágyát, önállósodását

és személyiségének fejlődését. Mindez nemcsak az anyanyelvi oktatás céljából érdemes tenni, hanem a gyermeki felfogóképesség fejlesztése érdekében. Ez nagy szerepet játszik a különböző tantárgyakban való jártasságok kialakításában és tájékozottságában. Friedrich Klára mindezt bizonyította eddigi pedagógiai pályája alatt, melyet több kiadott könyvében is közzétesz. Végül, de nem utolsó sorban, az a tény sem elhanyagolandó, miszerint e foglalkozásokon/szakkörökön való részvétel „helyettesítheti“ a mai modern világunk nyújtotta nem épp egészséges élvezeteket. Meggyőződésem, hogy gyermekeink szabadidejét kitöltő, a mai korunk által kínált technikai vívmányok fele annyira sem építő jellegűek, mint például egy ilyen szakkör. Mivel az oktatás egyik célja a képességfejlesztés, mindehhez tudásra van szükség. Ezt a tudást (rovásírás) műveletek/ismeretek elsajátításával lehet elérni.

A képességfejlesztés folyamata a következő elemekből tevődik össze: ismeretek megismerése, jártasság kialakulása és végül a készségek önműködése. Napjaink nevelési célja a szabad ember nevelése, tekintetbe véve az egyén sajátosságait. A nevelési célokból kifolyólag, szakköri foglalkozásaink a hosszú távú célokra kell hogy épüljenek. A gyermekek természetüknél fogva kíváncsiak, érdeklődők és rendkívül türelmetlenek. Szakköri foglalkozásaim tapasztalatából kiindulva állíthatom, hogy egy gyermeket kellő képen lenyűgözi és egyben ösztönzi a (számára még) megfejthetetlen, a titokzatos és a rejtett ismeretek feltárása. A legtöbbjük arra törekszik, hogy minél gyorsabban elsajátítsa a rovasírás művészetét, ezáltal is közelebb kerülve az első sikerélményükhöz: saját nevük leírásához. Vannak, akik önszorgalomból veszik a fáradságot és korábban megtanulják a teljes rovas betűjelkészletet, mint azt a többiekkel a tanórán megismertetnénk. Mindez pozitív és egyben ösztönző hatással is lehet a csoport többi tagjára nézve. A gyermekek szeretnek versengeni. Ezt a gyermeki tulajdonságot a kreatív oktató kellő módon ki tudja használni. Természetesen nem szabad hagyni, hogy a kalandvágytól éhes gyermekek átessenek a ló túloldalára. Az oktatónak kell, hogy legyen egy vezérvonala, aminek határain belül tereli tanítványait. Tehát a célunk nem a gyors elsajátítás, hanem az alapos rögzítés. Mindemellett az is bizonyított, hogy felnőtt emberek csupán másfél óra aktív érdeklődéssel képesek tökéletes szinten elsajátítani a rovasírást. Feltétele mindannak, hogy ezen ismeretek kellőképpen rögzüljenek agyunk hosszútávú memóriájában, szükséges a folyamatos ismétlés és gyakorlás.

Horváth István így ír könyvéről: *„A természettudományok példájából okulva, a magyar kultúra bizonyosságát, az ősi magyar írást, a rovasírást a régi környezet tárgyait és emlékeinek környezetébe ágyazva*

szeretném a gyerekek elé tárni, az iskolai betűvetés előtt... A magyar iskolákban még a második világháború után is úgy tanultak olvasni a gyerekek, hogy mutatták a betűt felidéző jelet vagy mozdulatot... A rovás betűi szerintem a legegyszerűbb pálcikarajzai egy-egy fogalomnak, amelynek kezdő hangját idézte elő a rovásjel. A rovással jelölt fogalom első hangjának hangoztatása, ezek összekapcsolása maga volt az olvasni tudás, amely jobbról balra történt. Minden magyar ember tudott pálcikarajzokat készíteni a hangokat felidéző fogalmakról. Ezek botra, fára faragása, kőbe „rovása” pedig maga volt az írás tudománya.

Ezért állíthatjuk, hogy szinte minden magyar tudott (róni), írni, olvasni. Igazán elmélyült tudattal, erős magyar öntudattal csak olyan emberek rendelkezhetnek, akik ismerik nemzeti kultúrájukat, és büszkén vállalják vele a múlt értékeit. “

(Horváth István 2004. A rovásírás abécéje.
Széplaki Erzsébet Bt. Debrecen)

Úgy érzem, e dolgozatot ez alkalommal sem lehet befejezni. Most ismét pontot teszek az oldalaim végére, és a folytatás ezután jön. E téma nem fér bele néhány sorba, mindehhez egy élet szükségeltetik. Egy élet, amelyben ajándékba kapjuk szüleinktől az ősi anyanyelvet; az írást, amelyet életünk során elsajátítunk; a tudást és bölcsességet, amellyel Isten teremtményeihez méltó embereké válhatunk...

Így, bő egy évtized helytállás után a katedrán, elmondhatom, hogy azonosulni tudok Molnos Angéla szavaival is, miszerint:

„A magyar nyelv az oktatás központjában: mindenekelőtt hassa át oktatási rendszerünket a tiszta magyar nyelv tisztelete, szeretete és folyamatos művelése. Legyen az iskola feladata az önálló gondolkodásra való nevelés és az egész személyiség fejlesztése, vagyis hagyományos értékrendszerünk

tisztázása és átadása. Ennek kulcsa a magyar nyelv helyes oktatásában rejlik. Mivel minden tantárgy egyben nyelvalkotás és nyelvhasználat is, a magyar nyelvért minden tanár felelős és nem csak a magyartanár. Tanítsanak a tanárok minden tárgyat tisztán magyarul és mondjanak le a latin-magyar használatáról. Fejlesszék szakmájuk magyar nyelvezetét. Legyen magas szintű az angol (idegen) nyelv oktatása. Óvakodni kell azonban attól, hogy elsajátítása a magyar nyelv kárára történjék. A nyelveket mint egyedi rendszereket kell tanítani. Nem szabad egyiket sem lekicsinyelni, sem összekeverni őket egymással.” (Molnos Angéla 2002. Szent és sérthetetlen. Lélektani Szaknyelv Megújulásáért közhasznú alapítvány. Debrecen. 65.o.)

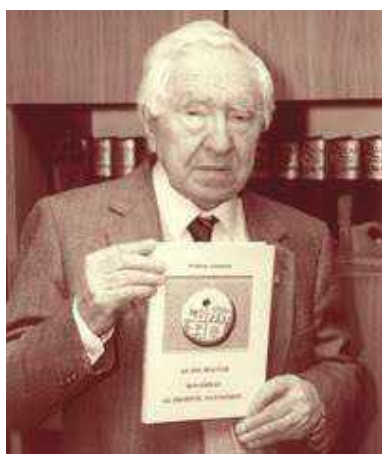

Munkám témájával a már kiskorban elsajátított rovásiírás ismeretével szeretnék hozzájárulni embertársaim azon fejlődéséhez, amellyel egy egészséges, nemzethű világnézet és hovatartozási értékrend kialakulhat. Hogy mindez hogyan és milyen formában? Az általam megfogalmazott, feldolgozott szakköri tevékenységek, cserkészlet, klubok és társaságok életén belül érvényesüljön akár mindez Adamikné Jászó Anna gondolatai szerint: „A tanulók személyiségfejlesztését az iskola pedagógiai programja szolgálja, melynek kulcsfogalmai a következők lehetnek: beszéd, munka, játék, ünnep. A beszéd, a kommunikáció az emberi társadalom létrehozója és fenntartója; az olvasás-írás tanításának, sőt az egész iskolai munkának az alapja. Mint ahogy a beszéd, a munka is kizárólag az ember sajátossága: célratörő, tudatos, kitartó tevékenység... Egész életünkben dolgoznunk kell, s erre a munkára készít fel az iskola. A játék, ez a minden élőlényre jellemző, örömteli mozgás ellensúlyozza a munka komolyságát. Az ünnep pedig egy olyan kommunikáció, amelyben mindenki részt vesz, akár családi, akár közösségi ünnepről van szó: összefogja a társadalmat. Beszélni, dolgozni, játszani, ünnepelni annyi, mint embernek lenni. Az iskola pedig embert nevel, s ezért hatja át tevékenységét a beszéd, a munka, a játék és az ünnep. Az a feladatunk, hogy beillesztjük a gyereket abba a környezetbe, abba a kulturális közegbe, melyben él, mégpedig azáltal, hogy megismertetjük vele környezetének jelenét és múltját. A környezet pedig a világkultúra és a nemzeti kultúra.”

Rovásírásunk elsajátítását tekinthetjük egy „*olyan módszertannak, mint az orvostudomány: nem árt, ha egy kicsit mindenki ismeri, hiszen a szülő gyermekének nemcsak testi, hanem lelki, anyanyelvi fejlődéséért is felelős.*” Forrai Sándor példáját követve: „*Legyen munkám egyik célja nemzeti műveltségünk emelése, továbbá a rovásírás gyakorlati alkalmazása (szakköri tevékenységekben, cserkészberkekben, feljegyzésekben, naplók-, baráti levelezések és akár titkos írásként való alkalmazásban). Elsajátítása ne legyen valamiféle kötelező feladat, hanem szeretettel, nemzeti öntudattal eltelve igyekezzünk magunkévá tenni – gazdagítva ezáltal nemzeti identitástudatunk megerősítését...*”

A magyar rovásírás vetélkedők, itt, a Felvidéken úgy gondolom – mély gyökekre nyúlnak vissza. Ezekből táplálkozva, erőt merítve, kell tudnunk a jövőt tervezni és megalkotni. Mivel e rohanó és állandóan változó, digitális világunk egyre csak gyorsuló ütemet diktál, időnként jó megállni, találkozni. Az ilyen alkalmakat szeretnénk a jövőben is megvalósítani az Ősi tudás elnevezésű rovásíró találkozóink alkalmával. Bízom benne, hogy széles körben tudjuk majd tovább éltetni őseink reánk bízott hagyatékát.

Salgó Gabriella, rovás-oktató

9. Becsüld meg ősi magyar rovásírásunkat, mert népünk olyan ősi kulturális öröksége, amely ma már egyetlen európai népnek sincs. Tudd meg, hogy mai latin nagybetűs írásunknak is egyik alapja a székely-magyar rovásírás.

Forrai Sándor
A magyar nemzettudat tízparancsolata
(részlet)

Fényképtár:

2014 - Dunaszerdahely

2015 - Alistál

2019. Dunamocs

2018 - Érsekújvár

Világjárvány ideje alatt /Érsekújváran/